

DOPLNĚNÍ STANOVISKA MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI K PŘIZNÁVÁNÍ NÁHRADY NÁKLADŮ OPRÁVNĚNÝCH PŘI ZASTAVOVÁNÍ TZV. BEZVÝSLEDNÝCH EXEKUCÍ DLE § 55 ODS. 7 AŽ 13 EXEKUČNÍHO ŘÁDU

I. Úvod

- V únoru 2024 zveřejnilo Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „*ministerstvo*“) na svých webových stránkách (<https://exekuce.justice.cz/metodicka-cinnost/>) Stanovisko Ministerstva spravedlnosti k přiznávání náhrady nákladů oprávněných při zastavování tzv. bezvýsledných exekucí dle § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu (dále jen „*Stanovisko*“). Předmětné Stanovisko bylo přijato vzhledem k tomu, že v praxi panovaly nejasnosti ohledně možnosti přiznávání náhrady nákladů oprávněnému při rozhodování o zastavení exekuce z důvodu tzv. bezvýslednosti dle § 55 odst. 7 až 13 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ze Stanoviska vyplynulo, že soudní exekutoři mohou při zohlednění v něm předestřených předpokladů přiznávat náhradu nákladů oprávněným.
- Důvodem zpracování předmětného doplnění Stanoviska jsou nicméně další poznatky ministerstva vyplývající jak z jeho vlastní dohledové činnosti, tak z konzultací s jinými dohledovými orgány, ale i častá medializace dané problematiky. Podle těchto poznatků soudní exekutoři přistupovali k zastavování exekucí z důvodu tzv. bezvýslednosti i v situacích, kdy bylo vůči povinnému (dlužníku) vedeno insolvenční řízení, v jehož rámci plnil stanovené podmínky pro vyřešení jeho úpadku dle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. V usnesení o zastavení exekuce z důvodu tzv. bezvýslednosti dle § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu (dále také jen „*usnesení o zastavení exekuce pro bezvýslednost*“) poté soudní exekutoři ve smyslu Stanoviska přiznávali oprávněnému vůči povinnému náhradu nákladů, přičemž ve výroku ohledně přiznání náhrady nákladů oprávněného stanovovali povinným lhůtu ke splnění tohoto nároku zpravidla do 3 dnů od právní moci usnesení o zastavení exekuce pro bezvýslednost.
- V povinných však stanovení takové pariční lhůty vzbuzovalo dojem, že je nutné stanovené náklady oprávněného v této lhůtě uhradit a tím jednat v rozporu s podmínkami schváleného způsobu řešení úpadku. Na základě toho pak povinní často podávali k ministerstvu stížnosti

na postup soudních exekutorů. S žádostmi o vyjasnění této problematiky se na ministerstvo obrací tedy nejen samotní povinní, nýbrž také exekuční soudy a další subjekty.

- 4 Účelem tohoto doplnění Stanoviska je tedy s ohledem na ochranu práv osob zúčastněných na exekučním řízení i soudních exekutorů veřejně deklarovat, jak by mělo být ze strany soudních exekutorů dle názoru ministerstva adekvátně postupováno v souvislosti s přiznáním náhrady nákladů oprávněným v usneseních o zastavení exekuce pro bezvýslednost v případě, že je vůči povinnému v době zastavení exekuce vedeno insolvenční řízení a povinný plní podmínky schváleného způsobu řešení úpadku, a to zejména v souvislosti s tím, že uvádění pariční lhůty dle zjištění dohledového orgánu vzbuzovalo v účastnících řízení mylný dojem, že je namíste okamžitě plnit bez ohledu na průběh a výsledek insolvenčního řízení.
- 5 Toto doplnění původního Stanoviska nepodává závazný výklad zákonných ustanovení, ke kterému je oprávněn pouze soud. Vyjadřuje nicméně právní názor ministerstva jakožto dohledového orgánu, který se bude s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu tímto stanoviskem řídit při výkonu dohledové činnosti podle § 7 exekučního řádu.
- 6 Text tohoto doplnění Stanoviska je zveřejněn na webových stránkách ministerstva (<https://exekuce.justice.cz/metodicka-cinnost/>). Může být měněn či doplňován v závislosti na vývoji relevantních právních předpisů a judikatury a poznatků z dohledové praxe.

II. Náhrada nákladů oprávněného v usneseních o zastavení exekuce pro bezvýslednost za situace, kdy vůči povinnému (dlužníku) probíhá insolvenční řízení

1. Relevantní právní úprava, judikatura a odborná literatura

- 7 Co se týče samotné možnosti rozhodnout o zastavení exekuce z důvodu tzv. bezvýslednosti během probíhajícího insolvenčního řízení, lze odkázat na již existující judikaturu, která takový postup připouští za situace, kdy ke splnění podmínek pro zastavení exekuce z důvodu tzv. bezvýslednosti došlo ještě před zahájením daného insolvenčního řízení (k tomu např. viz rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2024, č. j. 17 Co 155/2024–53).
- 8 Stran placení nákladů oprávněného přiznaných v usnesení o zastavení exekuce pro bezvýslednost ze strany povinných (dlužníků) lze poukázat na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2015, sp. zn. 29 NSCR 110/2015, uveřejněné pod číslem 83/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž soud uvedl, že u pohledávky (jistiny), která vznikla před zahájením insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, nelze považovat příslušenství pohledávky tvořené soudem přiznanou náhradou nákladů řízení za peněžitý závazek, který dlužníku vznikl až po schválení oddlužení (§ 418 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona), ani za pohledávku vzniklou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení (§ 409 odst. 2 insolvenčního zákona), bez zřetele k tomu, že toto příslušenství vzniklo (právní mocí soudního rozhodnutí) po schválení oddlužení. Nejvyšší soud shrnul, že je logikou věci dáno, že příslušenství pohledávky (byť vzniká později, právní mocí soudního rozhodnutí o přiznání náhrady nákladů řízení) nemůže mít z hlediska možnosti uspokojení pohledávky (jistiny) a jejího případného exekučního vymožení jiné (lepší) pořadí než pohledávka (jistina) samotná.

- 9 Při zaměření se na danou problematiku z pohledu řešení úpadku formou oddlužení, která u povinných v exekučních řízeních převládá, lze dále uvést následující.
- 10 Dle § 412 odst. 1 písm. f) insolvenčního zákona platí, že ode dne, kdy nastaly účinky schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, do dne, kdy došlo ke splnění předpokladů pro osvobození podle § 412a insolvenčního zákona nebo kdy bylo dlužníku oddlužení zrušeno, je dlužník povinen neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody.
- 11 Dle § 418 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona platí, že insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkového úpadku konkursem, jestliže v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení oddlužení peněžité závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti.
- 12 Dle § 409 odst. 3 insolvenčního zákona platí, že dispoziční oprávnění k majetku, náležejícímu do majetkové podstaty v době schválení oddlužení, s výjimkou toho majetku, který byl postižen v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty dlužník; to neplatí, jde-li o majetek, který slouží k zajištění nebo který insolvenční soud uložil vydat ke zpeněžení. Majetek, který dlužník získá poté, co nastanou účinky schválení oddlužení, z té části příjmů, která nepodléhá oddlužení, nenáleží do majetkové podstaty. Výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala takový majetek, lze za trvání oddlužení nařídit nebo zahájit a provést jen pro pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně které vzniknou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení.

2. Stanovisko ministerstva

- 13 Ze shora uvedeného plyne, že za trvání účinků schváleného oddlužení nejsou povinni (dlužníci) oprávněni pohledávky nákladů oprávněného hradit, a to s ohledem na povinnost dlužníka neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody (§ 412 odst. 1 písm. f) insolvenčního zákona). Povinní, kteří jsou právními laiky, se však mohou domnívat, že nesplnění stanovené povinnosti by mohlo představovat důvod ke zrušení schváleného oddlužení (§ 418 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona) či důvod k zahájení dalšího exekučního řízení na jejich majetek, který nenáleží do majetkové podstaty (§ 409 odst. 3 insolvenčního zákona).
- 14 Ministerstvo nerozporuje, že soudní exekutoři nejednají v rozporu se zákonem, jestliže přistoupili k zastavení exekučních řízení, v nichž bylo vůči povinným vedeno insolvenční řízení, v jehož rámci plnili podmínky schváleného způsobu řešení úpadku, za situace, kdy ke splnění podmínek pro zastavení exekuce z důvodu tzv. bezvýslednosti došlo v době před zahájením insolvenčního řízení.
- 15 Obdobně jsou soudní exekutoři oprávněni přiznávat oprávněným náhradu nákladů vůči povinným v usnesení o zastavení exekuce pro bezvýslednost, jak bylo uvedeno již dříve ve Stanovisku. Ministerstvo však **shledává některé způsoby formulace rozhodnutí**, kterými soudní exekutoři dle zjištěné praxe ve výroku bez dalšího přiznali náhradu nákladů oprávněnému za současného stanovení povinnosti povinnému tyto náklady uhradit zpravidla

ve lhůtě 3 dnů (či obdobně krátké lhůtě) od právní moci daného usnesení, pro povinné (dlužníky) **značně matoucími**.

- 16 **Jestliže bude ve výroku o přiznání náhrady nákladů oprávněného stanovena pariční lhůta shora uvedeným způsobem, pak by mělo z odůvodnění usnesení o zastavení exekuce pro bezvýslednost zcela jasně vyplývat, že povinný není povinen v průběhu trvajících insolvenčního řízení provést úhradu přiznaných nákladů oprávněného, neboť by se tímto postupem dopustil porušení podmínek schváleného způsobu řešení úpadku.**
- 17 V odůvodnění by tak dle názoru ministerstva měla být **zvýrazněna část týkající se toho, že povinný není v době probíhajícího insolvenčního řízení povinen takto přiznané náklady oprávněného hradit, nýbrž že následná vymahatelnost těchto nákladů bude záviset až na výsledku insolvenčního řízení.** V případě přiznání osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek ve smyslu § 416 odst. 1 insolvenčního zákona by se toto osvobození mělo vztahovat i na předmětnou pohledávku na nákladech oprávněného.
- 18 Je také možné povinné o této skutečnosti **vyrozumět jinak**, například ve zvláštním vysvětlujícím přípisu zaslaném spolu s usnesením o zastavení exekuce pro bezvýslednost.

III. Závěr

- 19 V návaznosti na výše uvedené lze tedy shrnout, že **soudní exekutoři mohou rovněž v usneseních o zastavení exekuce pro bezvýslednost vydaných za situace, kdy vůči povinnému (dlužníku) probíhá insolvenční řízení, při splnění výše uvedených podmínek rozhodnout o přiznání nákladů oprávněného vůči povinnému (dlužníku).** Z textu usnesení o zastavení exekuce pro bezvýslednost **však musí jednoznačně vyplývat, že povinní nejsou po dobu probíhajícího insolvenčního řízení povinni takto přiznané náklady oprávněného ve stanovené lhůtě hradit, přičemž tato část odůvodnění usnesení by měla být dostatečně zvýrazněna.**

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
ministr spravedlnosti